Jongeren en het minimumjeugdloon

Maart
2025

Rapportage voor het ministerie van SZW over jongeren en het minimumjeugdloon.

NOK met kenmerk 201865007.489.007
Projectnummer Blauw: 33095

blauw

”

Interessant om te horen hoe verschillende jongeren aankijken tegen het minimumjeugdloon. We hopen met de verzamelde inzichten een waardevolle bijdrage te leveren aan de brede inventarisatie die het ministerie van SZW maakt.

- Roos, Nicole en Nienke

Roos Hoedjes

Roos.hoedjes@blauw.com

Nicole Remmers

Nicole.remmers@blauw.com

Nienke Vreugdenhil

Nienke.vreugdenhil@blauw.com

Blauw Research bv

Coolsingel 55
3012 AB Rotterdam

010-4000900
www.blauw.com
welcome@blauw.com

KvK nummer: 24282859

Copyright 2025 Blauw Research bv

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Blauw Research.

Inhoudsopgave

1 **Managementsamenvatting**

2 **Context: jongeren en hun financiën**

3 **Minimumjeugdloon: reflecties en ervaringen van jongeren**

4 **Bijlagen**

Woord vooraf

Deze rapportage is gebaseerd op 20 interviews met jongeren in de leeftijd van 17 tot en met 20 jaar. Een deel van de jongeren geeft aan met hun inkomsten te voorzien in hun eigen levensonderhoud. Voor een ander deel is het verdiende inkomen vooral een extraatje. Een klein deel van de gesproken jongeren is uitwonend, de rest woont nog thuis. Alle jongeren zijn geworven via een landelijk respondentenpanel. Daarbij is gestreefd een spreiding aan te brengen over bovengenoemde kenmerken. De jongeren kwamen uit verschillende delen van het land.

Alle interviews zijn online uitgevoerd met behulp van Microsoft Teams, in de periode van 30 januari t/m 5 februari 2025. Betrokkenen van het ministerie van SZW hebben anoniem mee kunnen kijken via een streaming link.

Meer informatie over de respondentwerving, de opzet en de uitvoering van dit onderzoek leest u in de onderzoeksverantwoording die is toegevoegd als bijlage in dit rapport.

Kwalitatief onderzoek is toetsend van aard. De resultaten zijn representatief in termen van meningen van de doelgroepen, niet representatief in termen van aantallen. Ofwel: de uitkomsten zijn indicatief en hypothesevormend en geen (cijfermatig bewezen) feiten. Wanneer wij het in deze rapportage hebben over jongeren, dan bedoelen wij daarmee de jongeren die we in het kader van dit onderzoek spraken.

1

Managementsamenvatting

De context

Het ministerie van SZW voert een brede verkenning uit naar de hoogte van het minimumjeugdloon dat geldt voor jongeren onder de 21 jaar. Centrale vraag daarbij is of het minimumjeugdloon niet te laag is en daarmee de inkomenspositie van jongeren onder druk zet. Vooral jongeren van 18 t/m 20 jaar zouden nadelige gevolgen kunnen ondervinden, aangezien zij te maken hebben met meer financiële verplichtingen, zodra ze de volwassen leeftijd bereiken.

Hoewel de verkenning al was voorzien voor 2025, krijgt het onderwerp ook in de Tweede Kamer aandacht en is het ministerie via een aangenomen motie verzocht om onderzoek uit te voeren naar de gevolgen van het huidige minimumjeugdloon voor jongeren van 18 t/m 20 jaar wat betreft hun financiële stabiliteit en bestaanszekerheid in relatie tot hun onafhankelijkheid, onderwijsparticipatie en arbeidsmarktpositie.

De uitdaging

Voor de verkenning rondom dit onderwerp raadpleegt het ministerie veel verschillende bronnen, waaronder het CBS, het CPB, het Nibud en SEO. Ook voert het ministerie gesprekken met diverse stakeholders zoals vakbonden, jongerenvertegen-woordigers en werkgevers.

De brede inventarisatie biedt daarmee input voor de kabinetsbesluitvorming over eventuele aanpassingen in het minimumjeugdloon.

Als onderdeel van de brede verkenning was er ook behoefte aan meer inzicht in de ervaringen en verhalen van de doelgroep zelf. Als vaste onderzoekspartner van het ministerie van SZW, is Blauw in gesprek gegaan met 20 jongeren over hun ervaringen met het minimumjeugdloon.

De hoofdvraag

In dit rapport geven wij antwoord op de vraag wat de ervaringen zijn van deze 20 jongeren in de leeftijd van 17 tot en met 20 jaar met het minimumjeugdloon in relatie tot hun uitgaven/onkosten, hun huidige bezigheden zoals school, studie en vrijetijdsbesteding en hun toekomstplannen.

Met deze inzichten kan het ministerie de reeds verzamelde gegevens van meer kleuring voorzien waarbij deze zowel een beschrijvende als signalerende functie hebben.

De conclusies en resultaten in dit rapport zijn gebaseerd op de mening van 20 jongeren.

Hoofdconclusies

De geïnterviewde jongeren staan ambivalent tegenover het minimumjeugdloon. Ze vinden het goed dat er een minimumjeugdloon is, maar over de concrete invulling zijn ze minder positief:

1. Het minimumjeugdloon beschermt jongeren tegen onderbetaling en stimuleert werkgevers tegelijkertijd om jongeren in dienst te nemen. Daarom vinden jongeren het goed dat er een minimumjeugdloon is.
2. De jongeren vinden het minimumjeugdloon echter over de gehele linie laag en niet in verhouding staan tot het huidige prijspeil.
3. Het minimumjeugdloon en de opbouw ervan houdt volgens hen onvoldoende rekening met de persoonlijke situatie van jongeren.
4. De jongeren begrijpen dat er binnen het minimumjeugdloon gedifferentieerd wordt naar leeftijd, maar ze zijn kritisch over de manier waarop dit gedaan wordt.

Minimumjeugdloon: beschermend voor jongeren, stimulerend voor werkgevers

De geïnterviewde jongeren zijn positief over het bestaan van het minimumjeugdloon. Ze zijn van mening dat het hen beschermt tegen onderbetaling. Dat is volgens hen belangrijk omdat jongeren nog niet altijd mondig genoeg zijn om hiertegen te protesteren. Ook vinden ze het goed dat het minimumjeugdloon werkgevers motiveert om jeugdige werknemers aan te nemen. Werken is voor jongeren om meerdere redenen belangrijk. Niet alleen omdat ze geld willen verdienen, maar ook omdat ze werk zien als onderdeel van het volwassen worden, werk structuur en ritme biedt, bijdraagt aan hun persoonlijke ontwikkeling en werkervaring en van belang is voor hun sociale contacten.

Jongeren vinden het minimumjeugdloon over de gehele linie te laag

De geïnterviewde jongeren koppelen het minimumjeugdloon aan het huidige prijspeil en berekenen dan hoe lang ze moeten werken om een bepaalde uitgave te kunnen doen. Ze vinden dat vaak niet in verhouding staan. Degenen die rond moeten komen van het minimumjeugdloon geven aan dat dit lastig is en regelmatig tot stress of zorgen leidt.

Desondanks is het uurloon, ook wanneer ze hier niet tevreden mee zijn, lang niet altijd doorslaggevend in de keuze voor een werkgever en het type (bij)baan. Daarin spelen meer afwegingen een rol, zoals praktische zaken (beschikbare tijd, afstand, geboden flexibiliteit), werkplezier en het aantal uren dat geboden wordt.

Minimumjeugdloon houdt onvoldoende rekening met de persoonlijke situatie van jongeren

Of het minimum jeugdloon toereikend is voor een jongere hangt erg af van de financiële verplichtingen van een jongere en de bijdrage die zijn ouders hieraan leveren. Dit kan sterk uiteenlopen. Sommige jongeren moeten al op jonge leeftijd grotendeels zelf voorzien in hun eigen levensonderhoud, terwijl anderen sterk kunnen leunen op de financiële steun van hun ouders. In het eerste geval is het minimumjeugdloon lang niet altijd toereikend om alle kosten te kunnen betalen en ervaren jongeren regelmatig financiële stress. Ook hun sociale leven kan hierdoor onder druk komen te staan. In het tweede geval is het inkomen vooral een extraatje dat gebruikt wordt om leuke (sociale) activiteiten te doen, aankopen te doen en te sparen.

Leeftijdsdifferentiatie begrijpelijk, minder positief over de invulling

Dat er binnen het minimumjeugdloon een onderscheid wordt gemaakt naar leeftijd vinden de geïnterviewde jongeren logisch en verdedigbaar maar stuit ook op weerstand:

- Naarmate jongeren ouder worden krijgen ze met meer onkosten, financiële plichten en verantwoordelijkheden te maken. Een hoger uurloon naarmate je ouder wordt is volgens de gesproken jongeren dan ook noodzakelijk om deze extra onkosten op te vangen.
- Als jongeren vanwege hun leeftijd minder uren mogen werken en minder verantwoordelijkheden krijgen, vinden de geïnterviewde jongeren het vanzelfsprekend dat dit werk lager beloond wordt. Maar zodra jongeren van verschillende leeftijden hetzelfde werk uitvoeren en daarvoor niet gelijk betaald worden, kan dit leiden tot een gevoel van leeftijdsdiscriminatie. Dat kan ook het geval zijn als een werkgever jonge medewerkers verkiest boven (iets) oudere.
- De onderlinge verschillen in het uurloon vanaf 17 jaar vinden ze erg groot. Vooral het bereiken van de 18-jarige leeftijd wordt gezien als een mijlpaal. Dat een 18-jarige per uur de helft verdient van wat iemand van 21 voor exact dezelfde werkzaamheden ontvangt, wordt vaak als onterecht ervaren.

Verbeterpunten volgens jongeren

De gesproken jongeren zijn in de basis positief over het bestaan van het minimumjeugdloon. Het neemt jongeren in bescherming tegen onderbetaling en stimuleert werkgevers tegelijkertijd wel om jongeren aan te nemen. Deelnemers zien dat als belangrijke voordelen.

We zagen ook dat ze over de hoogte minder tevreden zijn, net zoals over de manier waarop er invulling wordt gegeven aan de leeftijdsdifferentiatie. Op basis daarvan zien ze de volgende mogelijkheden voor verbetering:

- Behoud het minimumjeugdloon, maar verhoog het voor alle leeftijden. Het referentiekader dat jongeren hierbij hebben is het huidige prijspeil en hoe lang ze moeten werken om een bepaalde uitgave te kunnen doen.
- Differentieer naar leeftijd, maar verklein de verschillen in het uurloon t.o.v. van elkaar. Vooral het verschil tussen 18-jarigen (bereiken volwassen leeftijd) en 21 jaar wordt als te groot ervaren. Veel deelnemers vinden dit oneerlijk omdat jongeren vanaf 18 jaar te maken krijgen met meer financiële verplichtingen en vanaf dat moment hetzelfde werk (mogen) doen als jongeren van 21.

2

Context: jongeren en hun financiën

Werk is vaak één van meerdere inkomstenbronnen

Inkomstenbronnen

Inleiding op dit hoofdstuk

In dit hoofdstuk gaan we in op de context rondom inkomen en werk en de keuzes die de geïnterviewde jongeren maken met betrekking tot werken en uitgaven. Wanneer er een verschil is tussen respondenten die werken om iets extra's bij te verdienen of respondenten die werken om in hun levensonderhoud te voorzien, dan noemen we dit expliciet. Ook noemen we het expliciet als er verschillen zijn in de leeftijdscategorieën.

Bronnen van inkomsten

De deelnemende jongeren hebben vaak meerdere bronnen van inkomsten. Naast werk (waarvan sommigen een vaste (bij)baan combineren met incidenteel werk (horeca/evenementen, oppaswerk) zijn andere bronnen van inkomsten:

- *Zak- en kleedgeld:* De jongeren geven aan dat dit stopt of afgebouwd wordt, zodra ze 18 jaar worden.
- *Schenkingen van ouders/familie, spaargeld, beleggingen en crypto:* In veel gevallen zijn ouders hierbij betrokken en is het geld bedoeld voor de langere termijn en niet zomaar opneembaar.
- *Zorgtoeslag (vanaf 18 jaar):* Een deel van de jongeren die we spraken mag de zorgtoeslag houden, terwijl de ouders de zorgverzekering betalen. Anderen moeten hun zorgverzekering (grotendeels) zelf betalen.
- *Studiefinanciering van DUO (studenten):* Sommige jongeren krijgen enkel de basisbeurs, andere jongeren krijgen daarnaast een aanvullende beurs.
- *Een lening:* Van de gesproken jongeren heeft een aantal ook een lening via DUO. De jongeren die op kamers wonen geven aan dat zij zonder lening de huur en boodschappen niet zelfstandig kunnen bekostigen.

> Ik krijg 80 euro kleedgeld en 30 euro zakgeld. Het is wel snel op dus daar moet ik aan werken. Ik geef mijn geld vooral uit aan buiten de deur eten en kleding.
>
> - Vrouw, 17 jaar, thuiswonend

> Ik ben al begonnen met beleggen, hoe eerder je daarmee begint hoe beter. En ik ben er zelf bij, dus ik heb er vertrouwen in.
>
> - Man, 20 jaar, uitwonend

Geld en persoonlijke ontwikkeling zijn primaire redenen om te werken

Redenen om te werken

Jongeren hebben vaak meerdere redenen om te gaan werken. De voornaamste reden om te gaan werken is het verdienen van geld. De geïnterviewde jongeren vinden het prettig om zelf te bepalen waar ze hun geld aan uitgeven, zonder dat ze hiervoor geld of toestemming moeten vragen aan hun ouders. Naast geld noemen ze de volgende redenen rond hun persoonlijke ontwikkeling om te werken:

- *Als onderdeel van het volwassen worden:* Door te gaan werken en zelf geld te verdienen worden jongeren steeds meer financieel onafhankelijk en zelfstandig. Jongeren willen graag loskomen van hun ouders.
- *Voor de financiële ontwikkeling:* Door te werken leren ze om te gaan met geld en krijgen ze inzicht in wat dingen kosten. Ook ouders vinden dit vaak belangrijk, waardoor zij hun kind stimuleren om te gaan werken.
- *Het ontwikkelen van sociale vaardigheden en onderhouden van sociale contacten:* Werken helpt ook bij de ontwikkeling van jongeren, doordat zij (sociale) vaardigheden leren. Het sociale contact met anderen is bovendien ook één van de redenen om te gaan werken. De gesproken jongeren hebben bijvoorbeeld vrienden op de werkplek waar zij mee samenwerken. Of zij willen juist graag nieuwe sociale contacten opdoen op de werkvloer, bijvoorbeeld als zij uitwonend zijn in een nieuwe stad.
- *Het hebben van structuur en het ritme:* Met name de geïnterviewde jongeren die niet veel uren hoeven te maken op school of voor hun studie, vinden het prettig om structuur te krijgen in hun dagen door te gaan werken.
- *Het opdoen van gerichte werkervaring:* Sommige jongeren zoeken specifiek een (bij)baan die bij hun studie past, zodat zij alvast gerichte werkervaring kunnen opdoen. Zij zijn bang dat het lastig zal zijn om een (bij)baan te vinden die aansluit bij hun studie zodra zij gaan werken. Daarom doen zij nu al werkervaring op, zodat de kans op een goede baan na hun studie wordt vergroot.

> Ik werk voor een ritme. Ik heb alleen mijn studie maar die kost weinig tijd. Anders heb ik het idee dat je niet veel te doen hebt. En ik werk natuurlijk voor het geld.
>
> - Vrouw, 20 jaar, uitwonend

> De belangrijkste reden om te werken: geld verdienen natuurlijk. En ik wil investeren in mezelf. Ik wilde een baan die aansluit bij mijn studie, want het is lastig om direct een baan te vinden na je studie als je geen werkervaring hebt. Een vriendin van mij heeft dat nu ook. Die zoekt al maanden naar een baan.
>
> - Vrouw, 20 jaar, thuiswonend

De gesproken jongeren hebben vaak al meerdere bijbaantjes gehad. Zij gaan op zoek naar een nieuwe (bij)baan als ze vinden dat ze te weinig verdienen, de werksfeer niet goed is, uitgekeken zijn op het werk of iets nieuws willen leren. Een reden om te switchen kan ook zijn wanneer de werkgever niet eerlijk omgaat met het uitbetalen van het loon. Bijvoorbeeld door de fooi niet te verdelen onder het personeel of door niet alle gewerkte uren uit te betalen.

Uurloon, flexibiliteit en nabijheid belangrijk bij de keuzes in werk

Keuzes in werk

De geïnterviewde jongeren merken ook dat de arbeidsmarkt krap is. Daarom is het volgens hen relatief makkelijk om een (bij)baan te vinden of te switchen. Ze kunnen dan ook vaak een (bij)baan kiezen die het best aansluit bij hun wensen. De hoogte van het uurloon speelt daarin een belangrijke rol, maar is niet altijd doorslaggevend in de keuze voor een (bij)baan of werkgever. Minstens zo belangrijk zijn zaken als:

- *De geboden flexibiliteit in het aantal uren en het zelf kunnen indelen van uren:* Omdat de gesproken jongeren vaak nog op school zitten of studeren, varieert de tijd die zij beschikbaar hebben om te werken per week of maand. De studiebelasting kan per week erg verschillend zijn, met name bij jongeren die een vervolgopleiding doen. Ook vinden sommigen het fijn om te kunnen werken in de avonduren of het weekend, zodat werk, naast school of studie, ook te combineren is met sport en vrije tijd.
- *Het aantal uren dat een werkgever biedt:* Vooral voor jongeren die veel zelf moeten bekostigen, zoals de huur en boodschappen, is dit belangrijk. Zij zijn op zoek naar een stabiele basis waarin zij voldoende uren kunnen maken zodat ze genoeg verdienen om rond te kunnen komen. Deze jongeren werken dan liever voor een lager uurloon waarbij zij wel voldoende uren kunnen maken.
- *De afstand tot het werk:* Veel van de gesproken jongeren vinden het belangrijk dat de (bij)baan vlakbij hun huis is. Dit maakt het voor hen laagdrempelig om te gaan werken.
- *De sociale contacten op het werk:* Veel van de jongeren geven zoals gezegd aan een (bij)baan te kiezen waar ze met vrienden kunnen samenwerken of andere jongeren kunnen leren kennen. Sociale contacten maken het volgens hen leuker om te werken.
- *De inhoud van het werk:* Werk hoeft volgens de jongeren niet altijd per se leuk te zijn. Een (bij)baan is immers vaak van tijdelijke aard. Maar als het even kan zoeken ze werk dat qua inhoud aansluit bij persoonlijke interesses, een opleiding of werk dat niet al te zwaar of vies is.
- *De extra's:* Sommige jongeren hebben bepaalde voordelen in hun werk. Zoals korting op boodschappen of producten, of een lekkere maaltijd.

> "Ik werk in de afwas, dat doe ik al heel lang. De meesten stoppen op hun 18e daarmee. Het bevalt heel goed want ik krijg daar in het restaurant heel goed eten en ik kan mijn uren vrij indelen. En ik wil een stabiel inkomen hebben om uit te kunnen geven.
>
> - Man, 18 jaar, thuiswonend

Uurloon belangrijk, maar niet doorslaggevend

Voor een deel van de gesproken jongeren is de hoogte van het minimumjeugdloon een reden om op zoek te gaan naar een (bij)baan waar zij meer betaald krijgen. Maar niet alle jongeren hebben die keuze. Vooral jongeren die hun werk nodig hebben om rond te kunnen komen, zijn minder snel bereid de zekerheden van hun huidige (bij)baan op te geven. Ook als dat betekent dat ze per uur minder betaald krijgen dan in een andere (bij)baan.

Grote onderlinge verschillen in uitgavenpatroon en financiële kwetsbaarheid

Financieel gedrag van jongeren

Op basis van de 20 interviews in dit onderzoek concluderen we dat er grote onderlinge verschillen zijn tussen jongeren wat betreft hun uitgavenpatroon en de mate waarin ze financiële onzekerheid of stress ervaren. Zeer bepalend daarin is de mate waarin ouders deze jongeren financieel bij (kunnen) staan en of een jongere uit- of thuiswonend is. Ook leeftijd speelt hierin een rol. Naarmate jongeren ouder worden, trekken ouders financieel gezien meer hun handen van hen af en komen jongeren steeds meer op eigen benen te staan:

- De jongeren die thuis wonen, geen kost en inwoning hoeven te betalen en waarvan de ouders veel bijdragen aan grote uitgaven (zoals bijvoorbeeld de zorgverzekering, studiekosten, een rijbewijs en vakanties), zijn vrij zorgeloos. Meestal zijn dit de 17- en 18-jarige thuiswonende jongeren. Zij geven hun verdiende geld vooral uit aan uitgaan, eten en drinken buitenshuis, vakanties, festivals, kleding, persoonlijke verzorging en sporten.

  Deze jongeren betalen meestal geen bijdrage voor boodschappen, kost en inwoning. Ze denken weinig na over dit soort onkosten en de hoogte ervan. Ze vinden het vanzelfsprekend dat hun ouders die betalen. Ze hebben geen tot weinig financiële zorgen. Zij kijken nog weinig naar de toekomst en sparen met name voor kortetermijndoelen, zoals een vakantie, rijbewijs, scooter of auto.
- De jongeren die met hun inkomsten moeten voorzien in hun levensonderhoud en uitwonend zijn, geven het geld uit aan de huur, boodschappen, studie, verzekeringen en andere financiële verplichtingen. Deze jongeren ervaren eerder financiële stress, omdat het voor hen lastig is om elke maand alles te kunnen bekostigen. Zij werken vaak veel uren naast hun studie, krijgen een uitwonende beurs van DUO en moeten daarnaast soms nog lenen bij DUO om maandelijks rond te kunnen komen. Het aangaan van een lening brengt nog extra zorgen voor de toekomst met zich mee, omdat zij de lening, inclusief rente, later terug moeten betalen.

De jongeren met financiële zorgen hebben vaak geen of een beperkt stabiel vangnet. Bijvoorbeeld omdat de ouders gescheiden zijn, de jongeren uit een éénoudergezin komen en/of de ouders weinig financiële middelen en kennis hebben. Omdat deze ouders geen/ weinig financiële steun (kunnen) bieden, zijn deze jongeren grotendeels op zichzelf aangewezen. Zij moeten een grote financiële verantwoordelijkheid dragen en houden minder geld over voor vrijetijdsbestedingen of spullen die zij graag willen hebben. Vanwege de hoge prijzen kunnen zij soms aan het einde van de maand de boodschappen niet meer betalen. In dat geval moeten ze een beroep doen op anderen, zoals ouders, vrienden of huisgenoten. Dit brengt onzekerheid en schaamte met zich mee. Met name als zij in de omgeving zien dat leeftijdsgenoten het veel ruimer hebben.

Door hun krappe financiële situatie kunnen zij niet altijd meedoen met sociale activiteiten met leeftijdsgenoten. Daarnaast is het voor deze groep jongeren vrijwel onmogelijk om te sparen, omdat zij hier de financiële middelen niet voor hebben. Hiermee lijken uitwonende studenten zonder stabiel vangnet een financieel kwetsbare doelgroep.

> Ik werk best wel veel, maar toch zit ik krap. Sparen lukt bijna niet. Dat is niet leuk. Sommigen hebben vroeger meer gespaard, hebben ouders die wat bijdragen of hebben een betere baan. Dan is het vervelend dat ik steeds de enige ben die einde maand niks meer kan betalen. De grens naar schulden en dakloos worden is best wel dun. Als mijn moeder er niet meer is, dan heb ik geen vangnet meer.
>
> - Vrouw, 20 jaar, uitwonend

18 jaar is een belangrijk moment in financieel onafhankelijk worden

Financieel gedrag van jongeren

Naarmate jongeren ouder worden, moeten ze meer zaken zelf gaan betalen van hun ouders. Hierover worden vaak niet heel letterlijke afspraken gemaakt met ouders. Dit ontwikkelt zich gaandeweg en de jongeren gaan vaak steeds meer uit zichzelf betalen. Jongeren willen graag in staat zijn om zichzelf financieel te onderhouden.

18e jaar maakt financieel volwassener

Het bereiken van de 18-jarige leeftijd is een belangrijk moment in het financieel onafhankelijk en volwassen worden van jongeren. Zodra jongeren 18 worden moeten zij een zorgverzekering afsluiten, worden zij zelf verantwoordelijk voor hun eigen bankrekening en mogen ze zonder de toestemming van ouders financiële beslissingen nemen. Daarnaast benoemen de gesproken jongeren dat zij vanaf hun 18e meer zelf moeten gaan betalen (zoals de telefoonrekening) en geen zak- of kleedgeld meer krijgen. De jongeren die nu nog 17 jaar zijn verwachten ook dat zij vanaf hun 18e meer zelf moeten gaan betalen en minder financiële ondersteuning van hun ouders zullen krijgen. Bovendien ontvangen jongeren vanaf hun 18e de tegemoetkoming scholieren of studiefinanciering.

Kortom, er verandert dus veel voor jongeren zodra zij 18 jaar worden. Deze veranderingen zorgen er ook voor dat jongeren op een andere manier moeten omgaan met de inkomsten die zij ontvangen.

De deelnemende jongeren gaan vaak vanaf hun 18e stapsgewijs meer zelf betalen. Zo betalen ouders vaak eerst nog de gehele zorgverzekering, terwijl de jongere de zorgtoeslag mag behouden. Vervolgens moet de jongere een deel van de zorgverzekering zelf betalen. Als dit goed lukt moet de jongere de zorgverzekering helemaal zelf betalen. Door dit stap voor stap te doen worden jongeren stukje bij beetje meer financieel zelfstandig en moeten ze uitgaven beter tegen elkaar afwegen.

Studeren en op kamers wonen

Naast de mijlpaal van 18 jaar worden, is gaan studeren ook een belangrijke stap in het financieel volwassen worden van jongeren. De gesproken jongeren moeten vaak vanaf dat moment (deels) de studie zelf betalen. Als jongeren op kamers gaan wonen komen daar de kosten voor de huur en boodschappen nog bij. Op dat moment beseffen ze vaak pas hoe hoog de kosten van het levensonderhoud zijn. Terwijl de deelnemende jongeren die nog thuis wonen het als vanzelfsprekend zien dat dit voor hen betaald wordt.

De keuze om op zichzelf te gaan wonen is daarnaast in de huidige tijd een lastige keuze voor de jongeren die we spraken. Een deel van de jongeren ziet de noodzaak om op kamers te gaan wonen tijdens de studie, omdat zij anders te ver moeten reizen naar hun opleiding. Andere jongeren blijven juist bewust langer thuis wonen, omdat het volgens hen zeer lastig is om een woning te vinden en de prijzen voor hen te hoog zijn om te kunnen betalen. Door langer thuis te wonen kunnen zij hun inkomsten aan andere zaken uitgeven of sparen. De gesproken jongeren maken zich vaak zorgen dat het ook de lange termijn lastig is om een woning te vinden, vanwege de huidige huizenmarkt en de hoge kosten.

> 18 jaar worden was wel echt een omslagpunt. Daarvoor betaalden mijn ouders bijna alles en ik ging met hun op vakantie. Nu moet ik kleding, telefoonabonnement, vakantie en rijlessen betalen.
>
> - Man, 18 jaar, thuiswonend

De meeste geïnterviewde jongeren vinden het lastig om te sparen

Financieel gedrag van jongeren

Sparen

De deelnemende jongeren maken vaak wel een deel van hun inkomsten over naar een spaarrekening. Dit is meestal geen vast bedrag, maar afhankelijk van de inkomsten en uitgaven die ze per maand hebben. Dit verschilt vaak namelijk per maand. De deelnemende jongeren die financieel worden ondersteund door hun ouders sparen zoals gezegd voornamelijk voor kortetermijndoelen, zoals een vakantie, rijbewijs of auto. Jongeren die met hun inkomsten moeten voorzien in levensonderhoud hebben niet tot weinig de mogelijkheid om te sparen. Zij verdienen naar eigen zeggen te weinig en de kosten voor levensonderhoud zijn momenteel te hoog om te kunnen sparen. De hogere kosten door inflatie spelen hierin volgens hen ook een rol.

Vaak wordt er door de gesproken jongeren binnen de eigen bankrekening verschillende mapjes gemaakt. Zoals een mapje voor vakantie, een mapje voor het rijbewijs, een mapje voor kleding, een mapje voor later etc. Op die manier houden zij overzicht waar zij het geld aan willen uitgeven.

Daarnaast wordt door de gesproken jongeren vaak genoemd dat zij zichzelf niet te veel willen ontzeggen, omdat zij nu nog jong zijn en willen genieten van het leven. Na de studie krijgen zij nog meer verantwoordelijkheden en daardoor minder mogelijkheden om leuke dingen te doen. Het is voor hen vaak lastig om een goede balans te vinden tussen sparen en direct uitgeven omdat zij niets willen missen. Dit brengt bij de jongeren soms financiële zorgen met zich mee. Met name bij jongeren die moeten voorzien in het eigen levensonderhoud.

Lenen

De gesproken jongeren die moeten lenen bij DUO om rond te kunnen komen, worden vaak pas gaandeweg bewust wat het betekent om geld te lenen. Zo vertelde een studente een verhaal dat zij een jaar lang maximaal bij leende. Na een jaar zag zij hoe hoog het bedrag wat zij leende was opgelopen en schrok daar erg van. Vervolgens besprak zij dit met haar ouders en hebben zij haar geadviseerd wat zij maximaal per maand kan lenen.

Of jongeren komen er na een tijdje achter dat zij te veel geld hebben uitgegeven aan spullen die zij niet echt nodig hadden en dat zij dit beter hadden kunnen sparen voor belangrijke zaken voor een later moment. De jongeren leren dus gaandeweg om te gaan met geld en worden hierdoor steeds meer financieel volwassen. De opvoeding vanuit ouders speelt hierin een belangrijke rol, omdat het sterk verschilt in hoeverre ouders hun kind uitleg geven over financiële zaken.

Jongeren en financiën

Citaten

”

Ik krijg geen bijlage van mijn ouders. Soms betalen ze iets als ik wat belangrijks nodig heb. Ik vind dat ik oud genoeg ben om dingen zelf te betalen.

- Vrouw, 20 jaar, thuiswonend

”

Huizen zijn niet te betalen, dus ik woon nog wel even thuis. Dat is wel een zorg: hoe kom ik ooit aan een huis?

- Vrouw, 18 jaar, thuiswonend

”

Mijn ouders hadden bedacht hoe groot bedrag ik kon lenen bij DUO, maar ik ging daar ver over. Ik leende toen maximaal. Ik dacht dat komt later wel weer, het was lekker makkelijk. Maar einde van het jaar was de lening heel hoog opgelopen, dus toen schrok ik wel. Toen hebben mijn ouders gezegd dat gaan we niet meer doen. Dus daar leer je wel van.

- Vrouw, 20 jaar, uitwonend

”

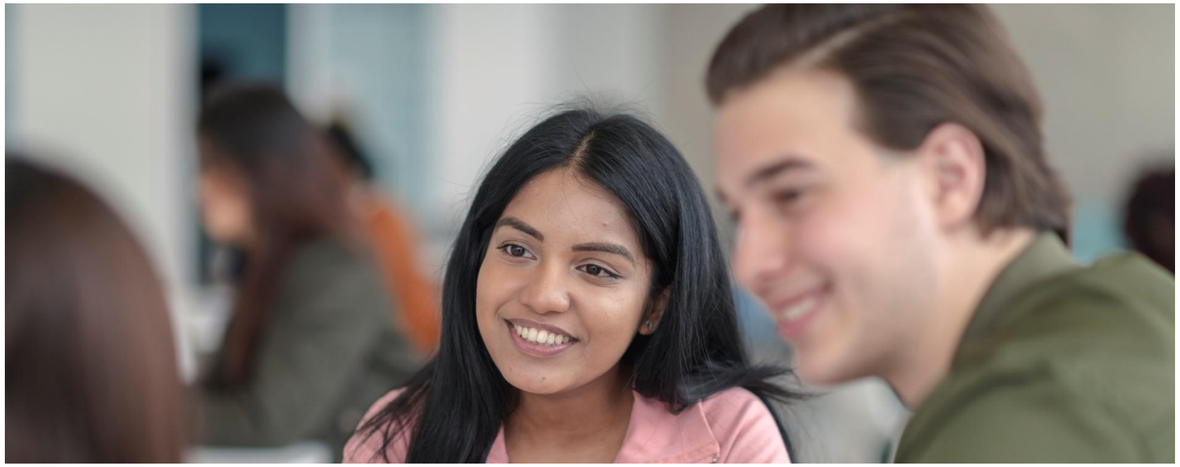
Ik heb allemaal potjes op mijn bankrekening. Ik rij in de auto van mijn vader en als ik schade maak dan heb ik een potje daarvoor dat ik dat kan betalen. En een potje vakantie. Potje voor later.

- Vrouw, 17 jaar, thuiswonend

”

Ik vind het fijn om zelfstandig rond te komen. Maar de beurs is verlaagd en de zorgkosten zijn hoger. Daarom krijg ik nu toch een maandelijkse bijdrage van mijn ouders

- Man 20 jaar, thuiswonend

3

Minimumjeugdloon: reflecties en ervaringen van jongeren

Minimumjeugdloon is een bekende term onder geïnterviewde jongeren

Kennis minimumjeugdloon

Inleiding op dit hoofdstuk

In het vorige hoofdstuk gingen we in op de context rondom inkomen en werk en de keuzes die jongeren maken m.b.t. werken en uitgaven. We zagen dat de financiële situatie en de afwegingen en ervaringen van jongeren sterk afhangen van hun persoonlijke situatie en de steun zie ze krijgen van ouders. In dit hoofdstuk gaan we in op de kennis en ervaringen van jongeren rondom het minimumjeugdloon. In hoeverre zijn ze bekend met het minimumjeugdloon, wat weten ze ervan en vooral: wat vinden ze ervan en welke ervaringen hebben ze ermee?

Kennis minimumjeugdloon

De geïnterviewde jongeren zijn bekend met de term minimumjeugdloon. Ze weten doorgaans dat het minimumjeugdloon geldt tot 21 jaar en dat de hoogte van het uurloon afhangt van iemands leeftijd. Sommigen van hen zijn goed bekend met de opbouw van het minimumjeugdloon. Anderen weten dit niet precies en weten alleen wat ze zelf per uur verdienen.

Redenen minimumjeugdloon

Niet alle jongeren die we spraken voor dit onderzoek weten precies waarom er een minimumjeugdloon is. De meesten vermoeden dat de overheid een wettelijk minimumjeugdloon heeft ingevoerd om te voorkomen dat werkgevers jongeren uitbuiten, door hen een onredelijk laag uurloon te betalen. Sommigen denken dat het minimumjeugdloon ook is ingevoerd om ervoor te zorgen dat werkgevers jongeren in dienst nemen. Dat het minimumjeugdloon lager ligt dan het minimumloon om zodoende te stimuleren onderwijs te (blijven) volgen in plaats van (vol)tijds te werken, is duidelijk minder bekend.

> Het minimumjeugdloon is een bepaald bedrag dat je per leeftijd moet verdienen. Ik denk dat 15- en 16-jarigen minder zwaar werk doen en dus minder betaald krijgen.
>
> - Vrouw, 19 jaar, thuiswonend

> Het is goed dat er een richtlijn is voor wat je als jongere tenminste hoort te verdienen. Ik denk dat bedrijven daar anders ook onder gaan zitten. Maar ik zou wel zeggen, gooi het omhoog!
>
> - Vrouw, 20 jaar, thuiswonend

Geïnterviewde jongeren ambivalent tegenover het minimumjeugdloon

Mening over het minimumjeugdloon

Positief over het bestaan van het minimumjeugdloon

De deelnemende jongeren erkennen het belang van het tegengaan van uitbuiting. Ze denken dat jongeren hiermee beschermd worden tegen onderbetaling. Dat is volgens hen belangrijk omdat jongeren nog niet altijd mondig genoeg zijn om hiertegen te protesteren. Ook vinden ze het goed dat het minimumjeugdloon werkgevers motiveert om jeugdige werknemers aan te nemen. Het stimuleren van het volgen van een (vervolg)opleiding wordt door sommigen positief gewaardeerd terwijl anderen dit zien als betuttelend of niet relevant. Bijvoorbeeld omdat zij uit zichzelf al gemotiveerd zijn om door te leren of omdat er ook werkgevers zijn die (veel) meer betalen.

Kritisch over de hoogte van het minimumjeugdloon

Tegelijkertijd vinden vrijwel alle gesproken jongeren het minimumjeugdloon over de gehele linie laag:

- Veel deelnemers, vooral degenen die werken voor een extraatje, koppelen het uurloon in eerste instantie aan het huidige prijspeil van veelvoorkomende uitgaven die ze doen. Aan de hand daarvan berekenen ze hoe lang ze hiervoor moeten werken. Het gaat dan om uitgaven zoals eten en drinken buitenshuis, een concert of festivalkaartje of een rijles. Ze vinden dat vaak niet in verhouding staan.
- Wanneer ze het minimumjeugdloon vervolgens relateren aan de kosten voor levensonderhoud (dagelijkse boodschappen, kosten van huisvesting, opleiding, verzekeringen, etc.), dan verwachten ze dat het al lastig is van het minimumjeugdloon rond te komen, vooral wanneer werken gecombineerd moet worden met een opleiding.
- Degenen die nu al (grotendeels) rond moeten komen van het minimumjeugdloon en uitwonend zijn, hebben ook deze ervaring. Zij geven aan dat het lastig is aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

In hoofdstuk 2 beschreven we al dat zij regelmatig financiële stress ervaren en regelmatig een beroep moeten doen op huisgenoten, vrienden of ouders om bijvoorbeeld te kunnen eten.

Desondanks is het uurloon, ook wanneer ze hier niet tevreden mee zijn, lang niet altijd doorslaggevend in de keuze voor een werkgever en het type (bij)baan. In het vorige hoofdstuk legden we uit waarom dit zo is en welke factoren daarin nog meer bepalend zijn.

> ”
> Ik ken mensen met een burn-out, omdat ze zich kapot moeten werken met een studie ernaast en bang zijn hun studie niet te halen.
>
> - Man, uitwonend 20 jaar

> ”
> In Amsterdam zijn de uurlonen net zo hoog als in Nijmegen, maar daar betaal je 700 euro voor een kamer, en hier ‘maar’ 400. Daar mag de overheid wel iets in doen.
>
> - Man, uitwonend, 20 jaar

Minimumjeugdloon sluit niet goed aan bij persoonlijke situaties

Mening over het minimumjeugdloon

Uit de gesprekken met jongeren komt naar voren dat het minimumjeugdloon, zowel in hoogte, als in opbouw, onvoldoende rekening houdt met de persoonlijke situatie van de geïnterviewde jongeren. Of het minimumjeugdloon toereikend is voor een jongere hangt erg af van de financiële verplichtingen van een jongere en de bijdrage die zijn ouders hieraan leveren. Dit kan sterk uiteenlopen. Sommige jongeren moeten al op jonge leeftijd grotendeels zelf voorzien in hun eigen levensonderhoud, terwijl anderen sterk kunnen leunen op de financiële steun van hun ouders. In het eerste geval is het minimumjeugdloon lang niet altijd toereikend om alle kosten te kunnen dekken en ervaren jongeren regelmatig financiële stress. In het tweede geval is het inkomen vooral een extraatje dat gebruikt wordt om leuke dingen te doen en te sparen.

We geven van beide situaties een voorbeeld. Beide jongeren zijn even oud en verdienen het minimumjeugdloon:

- We spraken een 20-jarige studente die sinds haar 17e op kamers woont. Vanwege de studiebelasting die per week wisselt kan zij niet altijd eenzelfde aantal uren werken. Daardoor zijn haar inkomsten variabel. Ook is de keuze voor werkgevers beperkt, omdat niet elke werkgever een dergelijke flexibiliteit kan bieden. De studente kan niet voltijds werken, omdat zij ook tijd aan haar studie moet besteden. Haar ouders zijn gescheiden en moeder kan slechts een bescheiden maandelijkse bijdrage doen. Ze vindt haar uurloon laag, maar dankzij de (aanvullende) studiebeurs kan zij net de eindjes aan elkaar knopen. Al komt ze aan het einde van maand soms wel geld te kort om boodschappen te kunnen doen. Financiële reserves heeft ze niet. Ze maakt zich regelmatig zorgen over hoe ze een kamer moet betalen als haar beurs straks wegvalt, omdat haar inkomen uit werk niet toereikend is. Toch wil ze ook genieten van het leven, nu ze nog jong is.
- Daartegenover staat het verhaal van een 17-jarige scholiere die thuis woont. Ze heeft een vaste bijbaan in de supermarkt aan het einde van de straat waar al haar vrienden werken. Ze kan relatief veel uren werken omdat ze op de broodafdeling vroeg begint. Het geld dat ze verdient gebruikt ze vooral om leuke dingen te doen: zoals lunchen met vriendinnen, spullen voor op haar kamer, lp's, make-up of kaartjes voor concerten of festivals. Ze spaart daarnaast ook flink. Van haar ouders krijgt ze zowel zakgeld als kleedgeld. Onkosten voor haar levensonderhoud en vakanties worden ook betaald door haar ouders.

Of het minimumjeugdloon toereikend is om te voldoen aan financiële verplichtingen hangt dus sterk van persoonlijke omstandigheden. In dit onderzoek vonden we de volgende factoren die daarbij een belangrijke rol spelen:

- *Leeftijd:* 18 jaar is een leeftijd waarop jongeren meer zelf moeten gaan betalen.
- *Woonsituatie:* Thuiswonende deelnemers hoeven vaak niet bij te dragen aan kost en inwoning. Uitwonende deelnemers dragen deze kosten vaak (deels) zelf.
- *Financiële uitgangspositie:* geïnterviewde jongeren die financiële steun van hun ouders krijgen (of hierop terug kunnen vallen) of die vermogen/spaargeld hebben, hebben minder zorgen dan degenen die dit vangnet niet hebben.
- *Studeren:* Studeren brengt niet alleen extra kosten met zich mee, maar betekent ook dat de tijd om te werken enigszins beperkt is.

Jongeren over het minimumjeugdloon

Citaten

”

Ik vind minimumjeugdloon voor mijn leeftijd echt heel weinig. Mijn ouders betalen veel, maar ik ken ook veel kinderen die alles zelf moeten betalen. Dan werk je een hele maand en kun je twee keer uit eten.

- Vrouw, 17 jaar, thuiswonend

”

Je kan er niks mee, met het geld dat wij krijgen. Je kunt er wat lekkers van kopen, maar dan houdt het snel op.

- Vrouw, 18 jaar, thuiswonend

”

Ik krijg rond de 11 euro. Dat is gewoon echt weinig voor iemand van mijn leeftijd die op zichzelf woont. Ik kan er net van rondkomen, maar ik kan niet sparen. Dat stukje zekerheid wordt je afgenomen. Geldzorgen zouden op deze leeftijd niet je grootste zorg moeten zijn, maar dat is wel de realiteit.

- Vrouw, 20 jaar, uitwonend

”

Als ik bij mijn moeder was gaan wonen, had ik 150 euro kost en inwoning moeten betalen omdat zij niet veel geld heeft. Daarom woon ik met mijn broers bij mijn vader.

- Man, 18 jaar, thuiswonend

Leeftijdsdifferentiatie begrijpelijk, minder positief over de invulling

Mening minimumjeugdloon

Differentiatie naar leeftijd

Dat er binnen het minimumjeugdloon een onderscheid wordt gemaakt naar leeftijd vinden jongeren enerzijds logisch en verdedigbaar, maar stuit ook op weerstand. Ze hebben vooral moeite met de manier waarop dit gebeurt. We lichten dit hieronder toe:

- Naarmate jongeren ouder worden krijgen ze met meer onkosten, financiële plichten en verantwoordelijkheden te maken. Ze komen meer op eigen benen te staan en maken zich los van hun ouders. Het is daarom logisch dat het financiële vangnet van ouders gaandeweg wegvalt. Een hoger uurloon naarmate je ouder wordt is volgens de gesproken jongeren dan ook noodzakelijk om de extra onkosten op te vangen. Dat je als jongere elk jaar wat meer gaat verdienen en zo groei door kunt maken, wordt bovendien als stimulerend ervaren en is ook om die reden positief.
- Op het moment dat jongeren omwille van hun leeftijd minder uren mogen werken en minder taken mogen uitvoeren, vinden de geïnterviewde jongeren het logisch en rechtvaardig dat dit werk minder hoog beloond wordt. Maar op het moment dat jongeren vanwege hun leeftijd minder betaald krijgen voor exact hetzelfde werk met dezelfde verantwoordelijkheden dan een collega die ouder is, dan ervaren de deelnemers dit al snel als oneerlijk.
- Een differentiatie naar leeftijd kan ertoe leiden dat werkgevers contracten zo insteken dat ze gemakkelijk medewerkers kunnen ontslaan wanneer die een jaar ouder worden. In plaats daarvan nemen ze dan weer jongere medewerkers aan, omdat die minder kosten per uur. Dit wordt gezien als een vorm van leeftijdsdiscriminatie en is een onwenselijk bijeffect volgens een deel van de gesproken jongeren.

Verschillen tussen leeftijden

Hoeveel een jongere verdient hangt af van zijn leeftijd. Maar het uurloon neemt niet in gelijke stapjes toe. De stappen worden groter naarmate de leeftijd vordert en 21 jaar nadert.

Uit de gesprekken met jongeren komt naar voren dat ze niet begrijpen waar de bedragen, de verhogingen en de onderlinge verschillen daarin precies op gebaseerd zijn. Ze zijn hier bovendien kritisch over als ze de bedragen in een overzicht getoond krijgen. Deze vinden ze niet alleen op zichzelf te laag, ze vinden vooral het verschil tussen een 17 en 18- jarige ten opzichte van een 21-jarige erg groot. Daar komt bij dat het bereiken van de 18-jarige leeftijd wordt gezien als een mijlpaal. Vanaf dat moment is een jongere voor de wet volwassen, krijgt hij met extra kosten te maken en mag hij exact hetzelfde werk doen als andere volwassenen. Dat een 18-jarige per uur de helft verdient van wat iemand van 21 jaar voor exact dezelfde werkzaamheden ontvangt, vinden veel van de deelnemers onterecht.

Ervaren keuzevrijheid

De jongeren met wie we spraken zijn hier lang niet altijd tevreden met het minimumjeugdloon. Toch ervaren ze niet per se dat ze hier direct invloed op uit kunnen oefenen:

- Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt is het niet voor iedereen even gemakkelijk om beter betaald werk te vinden dat past bij hun wensen en situatie.
- Naarmate jongeren in sterkere mate afhankelijk zijn van hun werk voor hun maandelijkse onkosten, willen/kunnen ze niet zomaar hun zekerheden opgeven.
- De overheid heeft het minimumjeugdloon ingevoerd. De geïnterviewde jongeren hebben het idee dat ze hier weinig aan kunnen veranderen.

Jongeren over het minimumjeugdloon

Citaten

”

Ik denk wel dat je als 21-jarige meer nodig hebt. Maar als je als 18 jarige precies hetzelfde werk doet dan is het niet helemaal eerlijk dat iemand van 21 jaar het dubbele krijgt.

- Man, 18 jaar, thuiswonend

”

Zodra je 18 bent, word je er meestal uitgegooid omdat ze je te duur vinden. Dan kiezen ze voor iemand die jonger is. Dan kun je als 18-jarige heel erg je best doen, maar dat maakt dan niet uit.

- Vrouw, 18 jaar, thuiswonend

”

Dit raakt vooral de onderkant. De mensen die niet door hun ouders gesteund worden. Het is echt heel lastig als je 19 bent en helemaal zelf moet rondkomen.

- Man, 20 jaar, uitwonend

”

Het verschil tussen 18, 19, 20 en 21 is groot en ook groter dan ik me kan herinneren nu ik dit zo zie. Ik snap het op zich wel, maar het hangt wel heel erg van je situatie af. Als je als 18-jarige een huur hebt van 600 euro, dan moet je 80 uur werken.

- Man, 20 jaar, uitwonend

4

Bijlagen

Verantwoording

METHODE

KWALITATIEF

20 Online interviews

DUUR

45 minuten

Veldwerkperiode

30 januari,
3 en 5 februari 2025

Locatie

Alle gesprekken zijn online gevoerd. Betrokkenen van SZW konden anoniem meekijken via streaming.

Onderzoeksdoelgroep

De onderzoeksdoelgroep bestaat uit jongeren in de leeftijd van 17 tot en met 20 jaar. Allen ontvangen zij het minimumjeugdloon. Voor de werving hanteerden we de volgende criteria:

- Ongeveer de helft van de jongeren moet zelfstandig rondkomen van hun inkomsten uit werk. De andere helft hoeft dit niet. We spraken 8 jongeren die aangaven zelf te moeten voorzien in hun levensonderhoud. Wanneer ze thuis wonen, betekent dit vaak dat ze weliswaar geen kost en inwoning betalen, maar wel andere kosten zoals de zorgverzekering, lidmaatschappen en abonnementen, kleding, vrijetijdsbesteding.
- Spreiding over uit- en thuiswonende jongeren. Uiteindelijk spraken we 4 jongeren die op dit moment uitwonend zijn. De rest woont nog thuis.
- Spreiding over het aantal uren dat jongeren werken, opleidingsniveau, woonplaats/regio en geslacht.
- Voor een overzicht van de jongeren die we spraken en de gerealiseerde spreiding, zie het geanonimiseerde respondentenoverzicht dat is toegevoegd aan deze bijlage.

Werving

- Respondenten zijn geselecteerd door Bureau Fris uit hun eigen, landelijke respondentenpanel op basis van een mondelinge en schriftelijke briefing en een screeningsvragenlijst.
- Deelnemers ontvingen een onkostenvergoeding van €30 voor hun deelname.

Verantwoording

Het veldwerk

- Alle gesprekken zijn gevoerd aan de hand van een gespreksleidraad. Deze is in samenspraak met SZW opgesteld. Het gebruikte taalniveau is B1. Tussentijds zijn geen wijzigingen in de gehanteerde gespreksleidraad aangebracht.
- Van de gesprekken zijn beeldopnames en transcripties gemaakt. Deze dienden, samen met de observaties van de onderzoekers, als basis voor de analyse van de resultaten.
- Interpretaties en aanbevelingen op basis van waarnemingen tijdens de gesprekken zijn in het rapport duidelijk onderscheiden van persoonlijke opvattingen en meningen.
- Wanneer (onderdelen van) dit rapport mogelijke bronnen van fouten en vertekeningen bevatten, wordt dit door middel van een disclaimer of scopebeperking duidelijk aangegeven.

Respondentenoverzicht

Kenmerken van de 20 deelnemers aan het onderzoek

Geslacht	Leeftijd	Opleiding	Woonplaats	Thuiswonend/uitwonend	Hoofdreden werk	Uur	Bijdrage ouders
Vrouw	17	VWO	Amsterdam	Thuiswonend	Extraatje bijverdienen	0 - 10 uur	Een klein deel
Vrouw	20	MBO (doet nu HBO)	Leerdam	Thuiswonend	Voorzien levensonderhoud	21 - 32 uur	Bijna niets
Vrouw	20	VWO (doet nu WO)	Diemen	Thuiswonend	Voorzien levensonderhoud	11 - 20 uur	Een klein deel
Vrouw	20	VWO (nu WO)	Groningen	Uitwonend	Extraatje bijverdienen	11 - 20 uur	een klein deel
Man	19	VWO (nu niks)	Groningen	Thuiswonend	Extraatje bijverdienen	0 - 10 uur	Bijna alles
Vrouw	19	HAVO (Hotelschool)	Rhoon	Thuiswonend	Extraatje bijverdienen	0 - 10 uur	Een groot deel
Vrouw	17	HAVO (nu HBO)	Monnickendam	Thuiswonend	Extraatje bijverdienen	0 - 10 uur	Bijna alles

Geslacht	Leeftijd	Opleiding		Thuiswonend/uitwonend	Hoofdreden werk	Uur	Bijdrage ouders
Vrouw	18	VMBO	Oss	Thuiswonend	Extraatje bijverdienen	11 - 20 uur	een groot deel
Man	20	VWO (nu WO)	Nijmegen	Uitwonend	voorzien levensonderhoud	11 - 20 uur	een klein deel
Man	20	VWO (doet nu WO)	Utrecht	Uitwonend	voorzien levensonderhoud (ouders betalen deels huur en collegegeld, maar moet voor de rest alles zelf betalen)	0 - 10 uur	een groot deel
Man	18	VWO (HBO)	Drachten	Thuiswonend	Extraatje bijverdienen	0 - 10 uur	een groot deel
Vrouw	19	MBO (nu tussenjaar)	Den Bosch	Thuiswonend	Voorzien levensonderhoud	32 uur of meer	bijna niets
Vrouw	19	MBO	Rotterdam	Thuiswonend	voorzien levensonderhoud	21 - 32 uur	een klein deel
Man	19	HAVO (Doet nu HBO)	Amstelveen	Thuiswonend	Extraatje bijverdienen	0 - 10 uur	een groot deel

Geslacht	Leeftijd	Opleiding		Thuiswonend/uitwonend	Hoofdreden werk	Uur	Bijdrage ouders
Vrouw	17	HAVO 5	Rijen	Thuiswonend	Extra bijverdienen	nov-20	bijna alles
Vrouw	20	HAVO	Rotterdam	Uitwonend	Voorzien levensonderhoud	11 - 20 uur	een klein deel
Vrouw	19	HAVO (HBO)	Rotterdam	Thuiswonend	Voorzien levensonderhoud	21 - 32 uur	een klein deel
Man	17	HAVO (nu VWO 6)	Den Bosch	Thuiswonend	Extra bijverdienen	11 - 20 uur	een klein deel
Vrouw	17	VMBO (nu MBO)	Amsterdam	Thuiswonend	Extra bijverdienen	0 - 10 uur	een klein deel
Man	18	VMBO (MBO)	Helvoirt	Thuiswonend	Extra bijverdienen	11 - 20 uur	een klein deel